

HOOGVLIET

Wijkidentiteit(en)

HOOGVLIET

Wijkidentiteit(en)

In samenwerking met
Wijkraad Hoogvliet

Rotterdam, december 2022

INTRODUCTIE

Voor u ligt een rapportage over de identiteit(en) van de Rotterdamse wijk Hoogvliet. Het doel hiervan is de ondersteuning van de nieuwe wijkraad in het opstellen van het Wijkakkoord, onderdeel van het nieuwe bestuursmodel 'Wijk aan Zet'. Een wezenlijk element hiervan is het in kaart brengen van een 'beeld van de wijk', op basis waarvan concrete opgaven geformuleerd kunnen worden. Omwille van de ondersteuning van het gesprek hierover – en om een collectieve uitgangspositie te creëren – zijn Veldacademie en Stichting Wijkcollectie gevraagd dit beeld in de vorm van de 'identiteit van de wijk' in kaart te brengen. Het vertrekpunt hiervoor is de beleving van bewoners, ondernemers en andere wijkgebruikers. Welke aspecten dragen vanuit hun perspectief bij aan de identiteit van de wijk?

Identiteit(en) van de wijk

In dit onderzoek naar de identiteit van de wijk is het uitgangspunt niet een enkelvoudige identiteit, maar meerdere identiteiten. De meeste wijkraden hebben in formele zin meerdere wijken onder hun hoede. 'De wijk' is daarom binnen elke wijkraad een begrip met uiteenlopende betekenis en invulling. Tegelijkertijd kan één wijk in de beleving van wijkgebruikers ook meerdere identiteiten hebben. Om al deze identiteiten een plek te geven in dit onderzoek – van een eenduidig beeld over de wijk tot uiteenlopende beelden – wordt de term 'identiteit(en)' gebruikt.

Onderzoeksmethode

Voor dit doeleinde is een onderzoeksmethode ontwikkeld aan de hand waarvan informatie, verhalen en beelden over de identiteit(en) van Hoogvliet zijn verzameld. Deze methode gaat uit van verschillende invalshoeken en stemmen, geïnspireerd op de gelaagdheid van het concept identiteit.

Als startpunt zijn bestaande gemeentelijke profielen over de wijk geraadpleegd. Vervolgens is de beleving van wijkgebruikers over de wijk opgevraagd via een digitale vragenlijst die werd verspreid via Mijn Rotterdam. Aansluitend vond een workshop met de wijkraad plaats.

Door de opbrengsten uit deze invalshoeken met elkaar in verbinding te brengen, ontstaat er een gelaagd beeld: de identiteit(en) van de wijk. De rode draad die daarin zichtbaar wordt is door Veldacademie weergegeven in een wijkanalyse. In lijn daarmee heeft Stichting Wijkcollectie zes verhalen in beeld gebracht, aangedragen door wijkgebruikers.

Rooms Katholieke Montessori Basisschool (RKMB) De Schakel

Gedeelde beleving als identiteit

Deze selectie van verhalen is klein ten opzichte van het eindeloos aantal verhalen dat Hoogvliet kent. Toch zijn deze verhalen exemplarisch voor de identiteit(en) van de wijk, juist omdat zij – met de nuances en grijstinten inbegrepen – door de wijkgebruikers zijn ingebracht. De identiteit van de wijk is te vinden in de gedeelde beleving van haar gebruikers.

INHOUDSOPGAVE

1	BEELD VAN DE WIJK	11
	Beeld van de wijk	12
	Over het onderzoek	18
2	VERHALEN	21
01.	Stichting Opboxen	22
02.	Team Tussenwater	26
03.	Do & An Loempiakraam	28
04.	De Groene Gordel	30
05.	Villa Vonk	34
06.	Hans van Helden	36
3	VERHALENWANDELING	40
	COLOFON	44

BEELD VAN DE WIJK HOOGVLIET

BEELD VAN DE WIJK

Hoogvliet bevindt zich op de grens van dorp en stad, zowel qua ligging als in de beleving van bewoners. Het ruim opgezette gebied, gelegen buiten de ring van Rotterdam en omringd door groen, voelt dorps aan. Anderzijds sta je dankzij de metro zo midden in het centrum van Rotterdam en heeft Hoogvliet ook te maken met grootstedelijke problematiek. Deze dualiteit vormt het karakter van Hoogvliet. Het is een plek waar bewoners elkaar kennen en verbonden zijn, maar waar tegelijkertijd de anonimiteit lijkt toe te nemen en mensen buiten het netwerk vallen. Een plek waar mensen actief en betrokken zijn, maar waar ze soms ook het gevoel hebben minder mee te mogen doen. Kortom, Hoogvliet heeft vele verschillende kanten. Het is een unieke plek die zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld tot een plek waar bewoners het liefst niet meer weg willen.

Stedelijk dorp met een groen randje

In gesprek met bewoners uit Hoogvliet kom je er al snel achter dat hun woonplaats het beste omschreven kan worden als 'dorp'. Een groot dorp weliswaar, net buiten de ring van Rotterdam. Deze dorps identiteit komt deels voort uit de geschiedenis van Hoogvliet – een zelfstandig dijkdorp wat later uitgroeide tot stadswijk van Rotterdam – maar is ook nu nog goed voelbaar.

“Hoogvliet is een dorp op zich.”

Bewoner via online vragenlijst

Het dorps karakter is onder meer zichtbaar in de ruime opzet van het gebied en de nabijheid van het vele groen. De Groene Gordel die het gebied omringd maakt dat groen voor iedereen dichtbij is. Dit is een plek die veel Hoogvlieters regelmatig bezoeken; om te wandelen, de hond uit te laten, te ontmoeten, te chillen (op de Chill Hill), met de kinderen te spelen (in de (natuur-) speeltuin) of te sporten. De ruimte en het groen brengen “een buitengevoel” en rust naar Hoogvliet die het dorps karakter benadrukken. Het groen binnen de wijken zelf laat volgens sommige bewoners nog wel te wensen over.

“We hebben een mooie groene gordel om Hoogvliet heen, waar je heerlijk kan sporten, wandelen en fietsen...”

Bewoner via online vragenlijst

Identificatie: “Wij zijn Hoogvlieters hierzo”

Hoogvliet ligt niet alleen ruimtelijk ver van het centrum van Rotterdam, maar ook in de beleving en identificatie van bewoners bestaat een grote afstand tot de rest van de stad. Ondanks de metro die Hoogvliet doorkruist en het gebied verbindt met het stadscentrum, is Hoogvliet volgens bewoners een losse plek met een unieke identiteit en dynamiek. De meeste inwoners van Hoogvliet voelen zich dan ook geen onderdeel van Rotterdam.

“We zijn geen Rotterdam-Noord, geen Rotterdam-Zuid, geen Kleine Kern. We zijn niks, we vallen overal net buiten. We zijn Hoogvliet.”

Bewoner via online vragenlijst

VRAGENLIJST WIJKGEBRUIKERS

Om zoveel mogelijk perspectieven te krijgen op de wijkidentiteit(en), is een vragenlijst uitgezet via digitaal participatieplatform Mijn Rotterdam. In de vragenlijst konden bewoners en wijkgebruikers allereerst een beschrijving van de wijk achterlaten. Daarin lieten ze vaak al duidelijk merken hoe zij hun wijk beleven en waarderen. Is het er prettig wonen? Wat zijn kwaliteiten in de wijk of juist pijnpunten? Hoe is de sfeer en het contact met medebewoners? Hoe is de openbare ruimte? Wat maakt hun wijk

speciaal? Daarnaast had de vragenlijst als doel om van een brede groep bewoners te weten te komen welke plekken, personen en activiteiten volgens hen de wijk karakter geven. Bewoners hebben daarbij op een kaart aangegeven waar in de wijk deze personen, plekken en activiteiten te vinden zijn en hoe onze wijkreporters deze konden bereiken. In Hoogvliet hebben in totaal 200 bewoners de vragenlijst ingevuld en zo hun bijdrage geleverd aan de wijkbeschrijving in deze rapportage.

Toch bestaat ook hier een dualiteit. Hoogvliet is niet helemaal 'on-Rotterdams'. Bewoners herkennen zich in de Rotterdamse mentaliteit en in discussie met lokale 'rivaal' Spijkenisse komt die trots vaak toch naar boven. “Wij zien onszelf als het verstoten kindje. Maar als we in Spijkenisse zijn, zijn we onze vader wel constant aan het verdedigen.”

Meedoen en meedenken

Een deel van zijn identiteit ontleent Hoogvliet aan betrokken en actieve bewoners. Hoogvlieters zijn betrokken bij hun woonplaats en denken graag aan de voorkant mee. Deze actieve houding komt sterk naar voren in bewoners-initiatieven en het rijke verenigingsleven van Hoogvliet. De jaarlijks terugkerende Participatie is een mooi voorbeeld, maar ook het Antilliaanse Vrouwen Netwerk, Villa Vonk en Team Tussenwater laten de kracht van bewoners zien. Bewoners zetten zich in voor elkaar en de leefbaarheid van hun woonplaats.

“Actieve bewoners met een helder beeld van wat er nodig is om Hoogvliet, Hoogvliet te laten blijven.”

Bewoner via online vragenlijst

Maar ook hier komt de complexe relatie met Rotterdam naar voren. Sinds Hoogvliet geen deelgemeente meer is, hebben bewoners het gevoel dat er minder ruimte is om mee te doen en te denken. Ze zijn een deel van de door hen gewaardeerde inspraak en participatie kwijtgeraakt en ervaren dat het moeilijker wordt om dingen voor de wijk te organiseren. Veel bewoners zijn ontevreden over de betrokkenheid van het stadsbestuur bij Hoogvliet, of liever gezegd de ervaren afwezigheid hiervan. De beleving dat 'de stad' over Hoogvliet beslist is sterk aanwezig en veel Hoogvlieters hebben het gevoel vergeten te worden door Rotterdam.

Bezorgd

Deze betrokkenheid van bewoners vertaalt zich ook in zorgen over de toekomst van 'hun Hoogvliet'. Hoogvliet heeft te maken met een aantal uitdagingen. Een breed gedeelde zorg is de verkeersdruk die dagelijks de hoofdwegen vastzet. Hoogvliet wordt volgens bewoners als "doorgang" gebruikt voor omliggende gebieden, waardoor files aan de orde van de dag zijn. De ontsluitingsproblemen worden niet alleen ervaren als hinderlijk, maar hebben ook impact op het veiligheidsgevoel van bewoners. Automobilisten zoeken sluiproutes en "racen door de wijk".

“Een wijk waar de onveiligheid en overlast de boventoon voert.”

Bewoner via online vragenlijst

“Helaas hebben we te maken met het vele passerende verkeer van en naar Spijkenisse.”

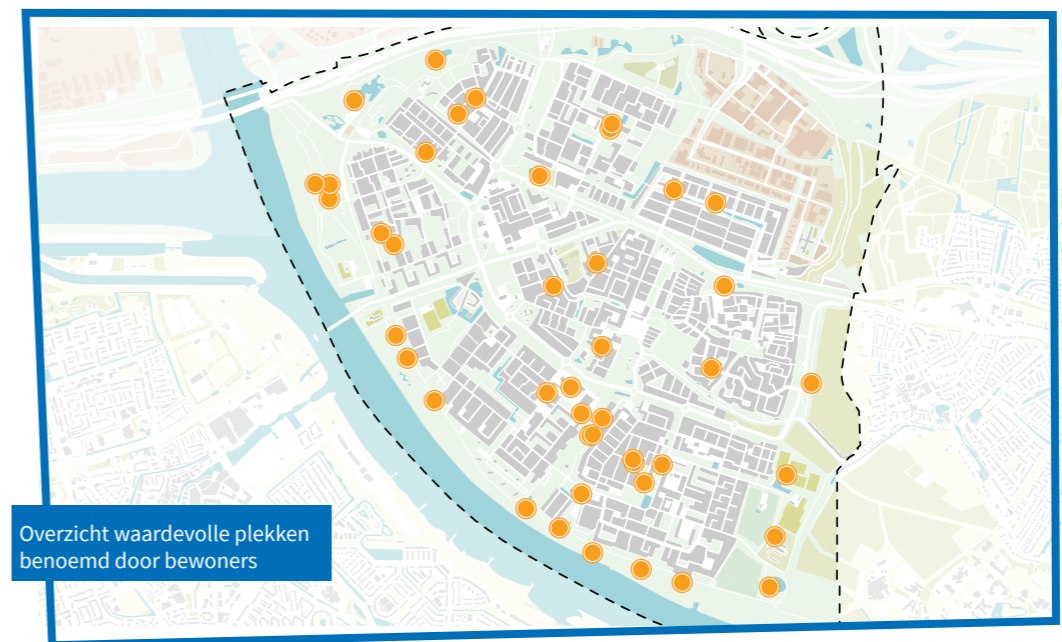
Bewoner via online vragenlijst

“Ik woon in ut gebied Hoogvliet in de wijk Tussenwater die zwaar last heeft van de verzakkingen en al jaren in het zand leeft.”

Bewoner via online vragenlijst

Ook zien bewoners hoe de dorpsidentiteit gecontrasteerd wordt door zogenaamde grootstedelijke problematiek. Problemen als armoede en criminaliteit zijn een zorg van bewoners. Daarnaast vormen de verzakkingen in de wijk Tussenwater voor velen een langslappende en grote zorg.

Positieve ontwikkelingen

Ondanks deze zorgen zien bewoners ook hoe Hoogvliet in positieve zin is veranderd. Veel bewoners zien hoe hun woonplaats een steeds fijnere plek wordt om te wonen. Daarnaast zien ze ook hoe het beeld van Hoogvliet in de ogen van mensen van buitenaf steeds positiever wordt. Het imago van Hoogvliet is de afgelopen 20 jaar sterk verbeterd. Hoogvliet weet steeds meer mensen aan zich te binden. “Je had het vroeger gemaakt als je kon vertrekken, nu is het andersom.”

Kwetsbaar verbonden

Wanneer bewoners het samenleven in Hoogvliet omschrijven, wordt veel gesproken over verbondenheid en herkenning. “Mensen kijken hier nog een beetje naar elkaar om” en “men kent elkaar”, waardoor de anonimiteit kleiner is dan “in de stad.” Dit wordt door bewoners gewaardeerd en creëert voor velen een thuisgevoel.

“Wij wonen in een net wijkje binnen Hoogvliet waar de meeste mensen elkaar kennen.”

Bewoner via online vragenlijst

“De bewoners letten goed op elkaar en zijn behulpzaam.”

Bewoner via online vragenlijst

In Hoogvliet wonen veel verschillende mensen naast en met elkaar, de diversiteit onder bewoners is groot. Deze diversiteit wordt door bewoners gewaardeerd. Hoogvliet is een plek waar “de wereld elkaar ontmoet en ook samenleeft.” Over het algemeen ervaren bewoners Hoogvliet als een plek waar de acceptatie groot is. Hoogvlieters zijn gastvrij en nieuwe bewoners worden verwelkomd. Hier is plek voor iedereen.

“Hoogvliet is een levendige wijk, waar een mix van mensen wonen. Mensen die er van oudsher wonen en mensen die vanuit een andere wijk van Rotterdam naar toe zijn getrokken. Het is een multiculturele wijk.”

Bewoner via online vragenlijst

Maar deze verbondenheid en acceptatie zijn niet vanzelfsprekend en verschillen per buurt, soms zelfs per straat. De bestaande netwerken zijn voor bewoners van grote waarde, maar ook kwetsbaar. Vaak hangt zo'n netwerk op één of een aantal actieve individuen die een verbindende rol spelen in de straat of buurt. Buurten zonder actieve sleutelfiguren missen al snel deze verbondenheid. Bewoners zien hier ook een verschil tussen Hoogvliet-Noord en -Zuid. Hoogvliet-Zuid, waar meer ouderen wonen, wordt gekenmerkt door kleinschaligere netwerken dan Hoogvliet-Noord waar meer jonge gezinnen wonen en een aantal belangrijke buurthuizen een verbindende rol in het netwerk vervullen.

Ook zijn de netwerken in Hoogvliet niet helemaal sluitend, waardoor zorgen ontstaan over bewoners die buiten het netwerk vallen. Daarnaast hebben bewoners soms het gevoel dat verbondenheid afneemt door grote veranderingen in bewonerssamenstelling en wijkopbouw. Verbondenheid en eenzaamheid bestaan in Hoogvliet dan ook naast elkaar.

“De wijk die eerst zeer dorps was wordt steeds minder ons kent ons door het grote verloop.”

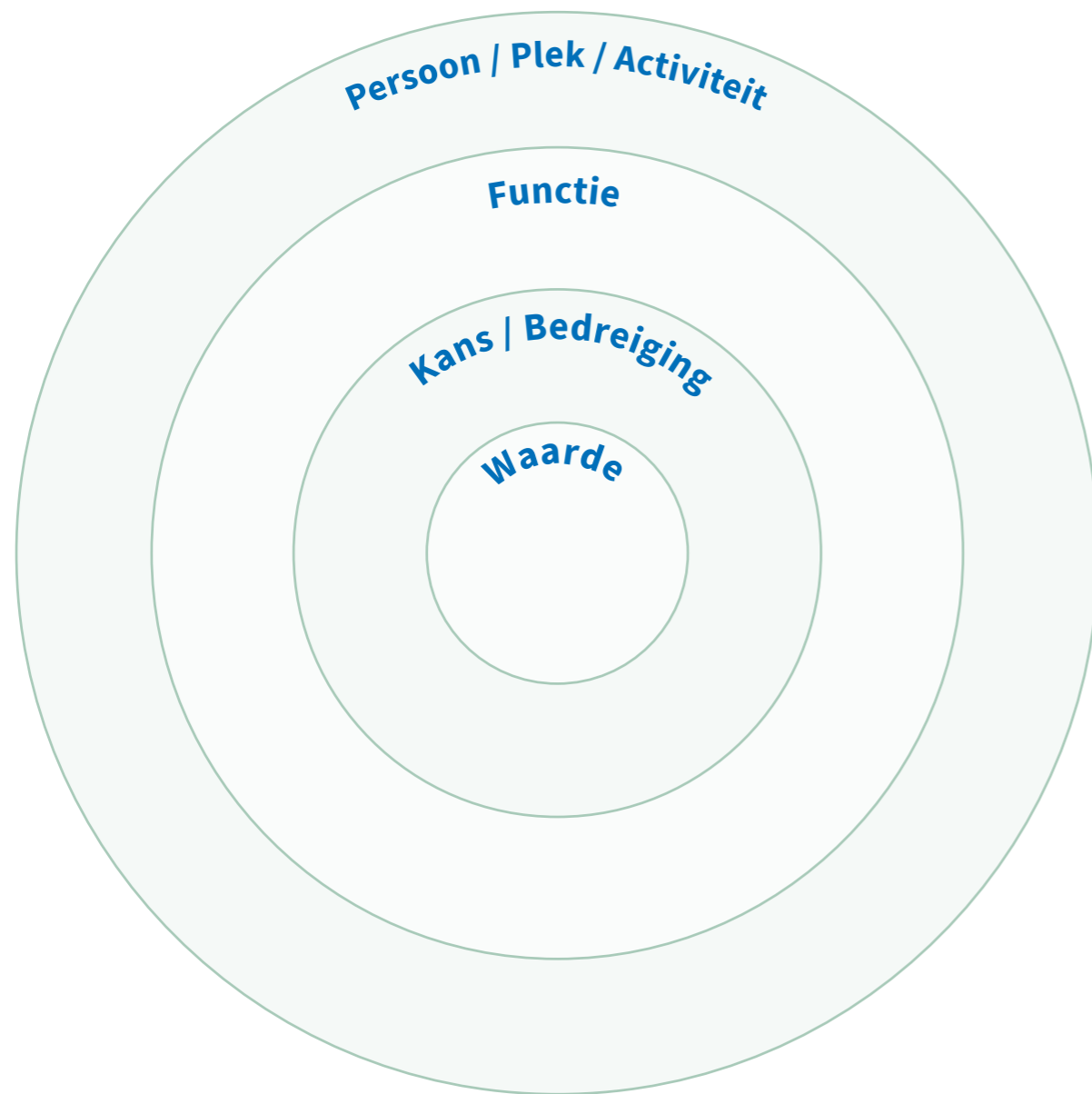
Bewoner via online vragenlijst

“Een groene en overzichtelijke wijk. Divers in etniciteit en sociale klasse (positief). Hier en daar verloederd, verpauperd, achtergesteld en gevaarlijk qua drukte en criminaliteit.”

Bewoner via online vragenlijst

OVER HET ONDERZOEK

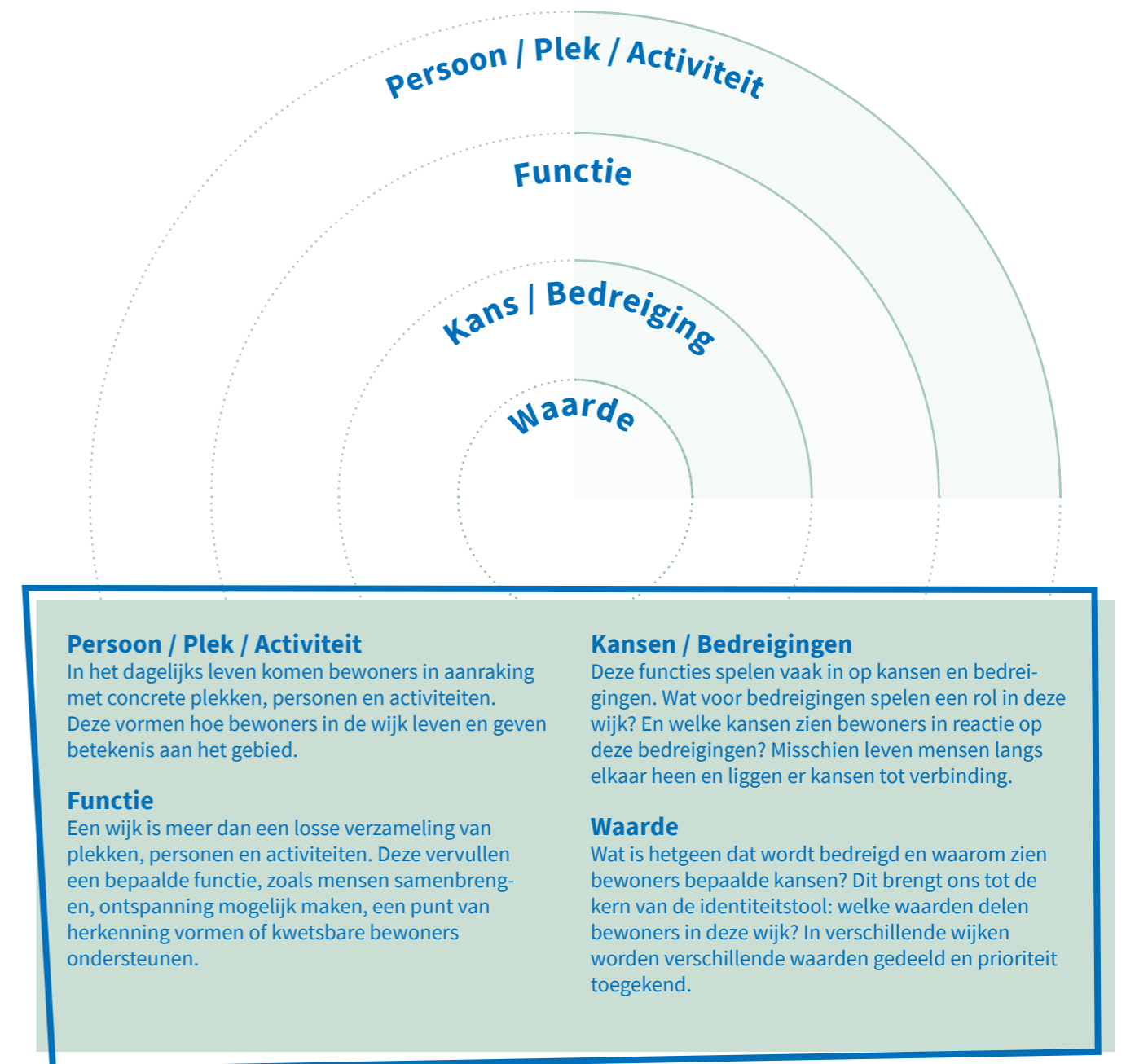

Methodiek

Om de identiteit(en) van de wijk in kaart te brengen is gebruik gemaakt van een gesprekstoel. Aan de hand van deze cirkelvormige tool, wordt het complexe begrip identiteit 'afgepeld' in vier lagen. Van concrete plekken, personen en activiteiten in de buitenste laag, tot de meer abstracte kern van de cirkel met gedeelde waarden. De beleving van bewoners vormt hierbij het startpunt.

De ingevulde tool is een snapshot van de wijkidentiteit(en) op dit moment door de ogen van bewoners. Dit beeld is per definitie onvolledig en in ontwikkeling; het is nooit af. Toch geeft het inzicht in identiteit(en) van een gebied. Wat vinden bewoners belangrijk en waarom? En hoe zien we dit terug in de wijk?

De cirkel kan op verschillende manieren gelezen worden. Zowel van buiten naar binnen als andersom. Plekken, personen en activiteiten zijn enerzijds een weerspiegeling van de onderliggende lagen. Ze worden gevormd door gedeelde waarden, kansen en bedreigingen van een wijk. Anderzijds zijn deze plekken, personen en activiteiten van invloed op de onderliggende lagen. Ze beïnvloeden hoe men in de wijk samenleeft en wat men belangrijk vindt. Deze relaties zijn niet altijd lineair; tussen de verschillende aspecten in de cirkel bestaan ook kruisverbindingen. Al deze verbindingen samen geven inzicht in de complexiteit van de identiteit(en) van de wijk.

Persoon / Plek / Activiteit

In het dagelijks leven komen bewoners in aanraking met concrete plekken, personen en activiteiten. Deze vormen hoe bewoners in de wijk leven en geven betekenis aan het gebied.

Functie

Een wijk is meer dan een losse verzameling van plekken, personen en activiteiten. Deze vervullen een bepaalde functie, zoals mensen samenbrengen, ontspanning mogelijk maken, een punt van herkenning vormen of kwetsbare bewoners ondersteunen.

Kansen / Bedreigingen

Deze functies spelen vaak in op kansen en bedreigingen. Wat voor bedreigingen spelen een rol in deze wijk? En welke kansen zien bewoners in reactie op deze bedreigingen? Misschien leven mensen langs elkaar heen en liggen er kansen tot verbinding.

Waarde

Wat is hetgeen dat wordt bedreigd en waarom zien bewoners bepaalde kansen? Dit brengt ons tot de kern van de identiteitstoel: welke waarden delen bewoners in deze wijk? In verschillende wijken worden verschillende waarden gedeeld en prioriteit toegekend.

VERHALEN HOOGVLIET

Jongeren worden door instanties naar de stichting doorverwezen of staan uit eigen initiatief voor de deur. Dossiers van hulpinstanties wil John van tevoren niet lezen. “We werken hier met drie uitgangspunten: op tijd komen, het meegeven van normen en waarden en respectvol met elkaar omgaan. Jongeren starten hier met een schone lei, dat is belangrijk.”

Jan, John, Saloua en Stephanie

BIJ STICHTING OPBOXEN IS IEDEREEN WELKOM

Jan en John Schildkamp zijn het hart van Stichting Opboxen. Samen zetten zij zich in voor jongeren in Rotterdam en helpen hen te re-integreren op de arbeidsmarkt. Jongeren die niet meer naar school gaan of geen werk hebben krijgen bij deze bijzondere boksschool een nieuwe kans op scholing en werk.

Trots op Hoogvliet

“Ome Jan, ik zal u nooit vergeten. U hebt zoveel voor me gedaan”, zegt een jongeman in een video voor Jan Schildkamp (83 jaar). Jan straalt en is zichtbaar ontroerd. “Dit is waar je het voor doet.” Jan zit aan tafel met zoon John en de 26-jarige Saloua. Saloua volgt bij Opboxen lessen om certificaten te halen en helpt met het schoonhouden van het gebouw. Ze noemt Jan haar derde opa. Ook Jans vrouw en kleindochters zijn bij Bokssvereniging Schildkamp actief; een warme en sociale plek die al 48 jaar bestaat en waaruit Stichting Opboxen is voortgekomen. Hoogvliet is volgens Jan een wijk in ontwikkeling. “Er zijn veel nieuwe mensen gekomen en er is veel opgeknapt. We zijn trots op Hoogvliet.”

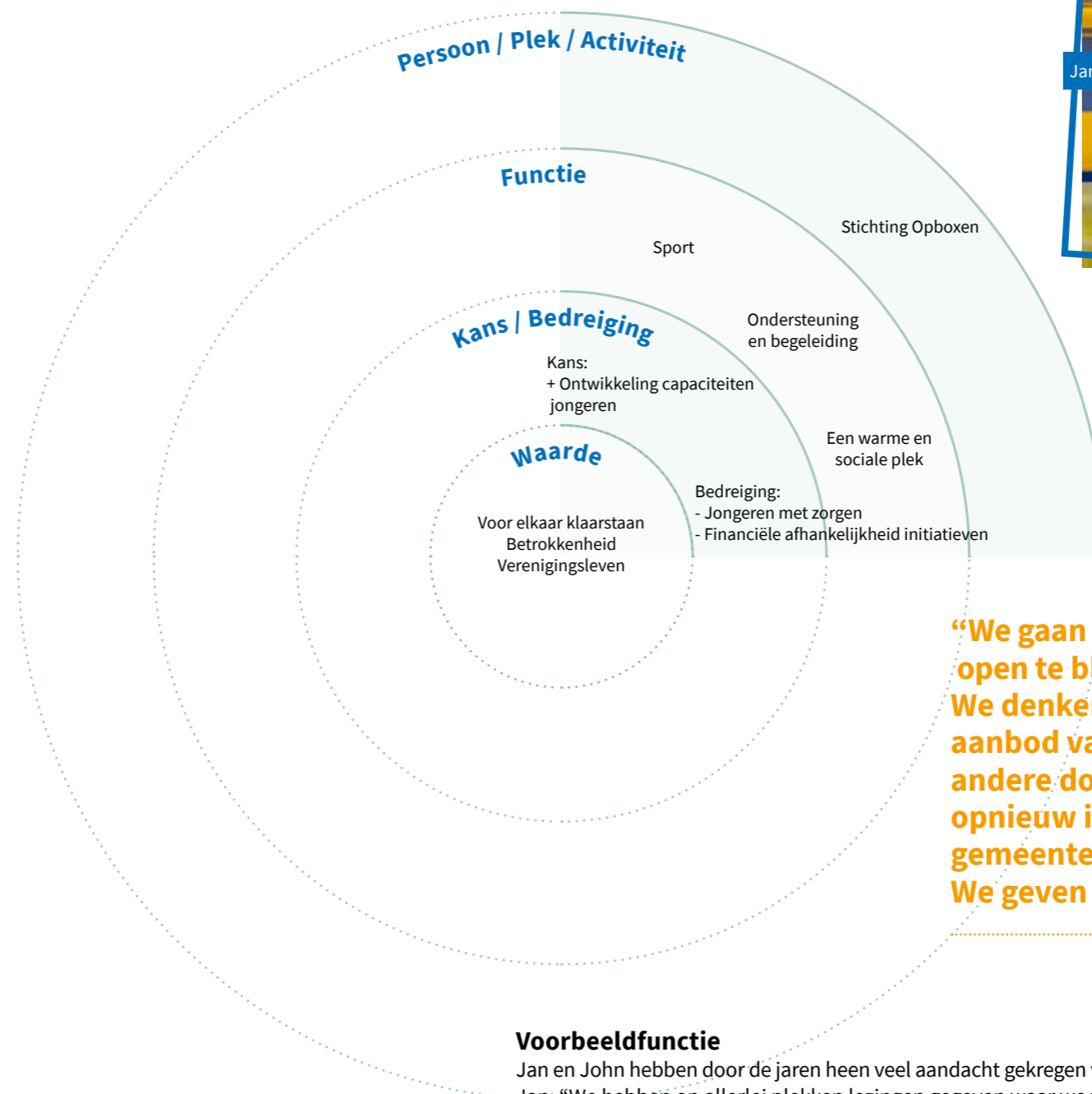
Een goede start op de arbeidsmarkt

In 1976 startte Jan met het geven van boksslessen in clubhuis de Zevensprong: een plek voor jongeren die buiten de maatschappij dreigden te vallen. In een paar maanden tijd groeide de groep zo hard dat de bovenzaal van het clubhuis te klein werd. Een ander pand werd gevonden in de Sorongstraat waar Jan met eigen geld een boksschool opbouwde. Na opnieuw een verhuizing en financiële tegenvallers, richtte hij in 1993 Stichting Opboxen op. Naast boksslessen kun je bij Opboxen een VCA, BHV of heftruck certificaat halen. Het geeft jongeren een betere kans op de arbeidsmarkt. John: “We zitten in een havenstad waar vooral grijze koppen rondlopen. Met een certificaat kunnen jongeren zo aan de slag.” Aan het einde van elke lesdag volgen ze een uur bokstraining. Vier dagen in de week ligt het programma vast, op de vijfde dag geven de jongeren in overleg zelf invulling aan hun dag. “Dan spreken we bijvoorbeeld af dat ze thuis hun kamer opruimen.”

Menselijke kant

“Dit is zo anders dan de andere instanties waar ik ben geweest”, zegt Saloua. “Ik voelde meteen een klik met Jan en John. Ze vragen ook altijd hoe het met je gaat.” John: “Als iemand te laat is dan zeg ik: ‘De volgende keer op tijd komen hè’ en daarna vraag ik hoe het gaat. Je weet niet wat er allemaal speelt in hun leven.” Jongeren worden door instanties naar de stichting doorverwezen of staan uit eigen initiatief voor de deur. Dossiers van hulpinstanties wil John van tevoren niet lezen. “We werken hier met drie uitgangspunten: op tijd komen, het meegeven van normen en waarden en respectvol met elkaar omgaan. Jongeren starten hier met een schone lei, dat is belangrijk.” In de avond is de boksschool een plek voor de buurt, waar ook veel ouderen langskomen voor een praatje. “Soms kloppen er buurtbewoners aan als we bijna gaan sluiten. Het kan moeilijk voor ze zijn om hulp te vragen. Wij wijzen daarom niemand af en proberen altijd te helpen.”

“Er zijn veel nieuwe mensen gekomen en er is veel opgeknapt. We zijn trots op Hoogvliet.”

“We gaan er alles aan doen om open te blijven voor de jongeren. We denken nu na over een breder aanbod van sportlessen voor andere doelgroepen en zijn opnieuw in gesprek met de gemeente over financiële steun. We geven nog niet op.”

Voorbeeldfunctie

Jan en John hebben door de jaren heen veel aandacht gekregen voor hun werk. Jan: “We hebben op allerlei plekken lezingen gegeven waar we vertellen over Stichting Opboxen. Zelfs CNN kwam langs voor een interview, zo uniek is het wat we doen.” John benadrukt: “Je moet vanuit je hart werken. Juist omdat het kleinschalig is kunnen we veel aandacht besteden aan de jongeren.” Stichting Opboxen zit momenteel in zwaar weer. Door omstandigheden, waaronder de hoge energiekosten, is het onduidelijk of ze in 2023 nog kunnen doorgaan. John blijft hoopvol: “We gaan er alles aan doen om open te blijven voor de jongeren. We denken nu na over een breder aanbod van sportlessen voor andere doelgroepen en zijn opnieuw in gesprek met de gemeente over financiële steun. We geven nog niet op.”

TEAM TUSSENWATER LAAT DE WIJK BRUISEN

Bianca Dool-Valken heeft een baan in de zorg, maar vrijwilligerswerk hoort bij haar leven. Samen met een groep actieve bewoners organiseert ze als Team Tussenwater allerlei activiteiten voor de buurt. “Als je ergens prettig wil wonen, dan moet je daarin zelf investeren.”

Evenementen voor jong en oud

Bianca schuift een stapel chocoladerepen aan de kant: een bedankje voor de vrijwilligers die onlangs meededen met de Sinterklaasintoct. “Ons huis staat altijd vol met spullen van een of andere activiteit”, lacht ze. Team Tussenwater organiseert veel evenementen in de wijk, zoals het Sinterklaasfeest, de kerstmarkt en ‘Griezelwater’, het jaarlijkse Halloweenfeest. “‘Griezelwater’ is echt een happening hier, zeker ook voor de kinderen. We delen 450 snoepzakjes uit en bouwen een doolhof in vijf geblindeerde partytenten. Veel activiteiten organiseren we op het schoolplein van basisschool ‘t Prisma. Daar staat ook onze container waarin we al onze materialen mogen opslaan, de samenwerking met ‘t Prisma is heel fijn.”

Gezellige gekte

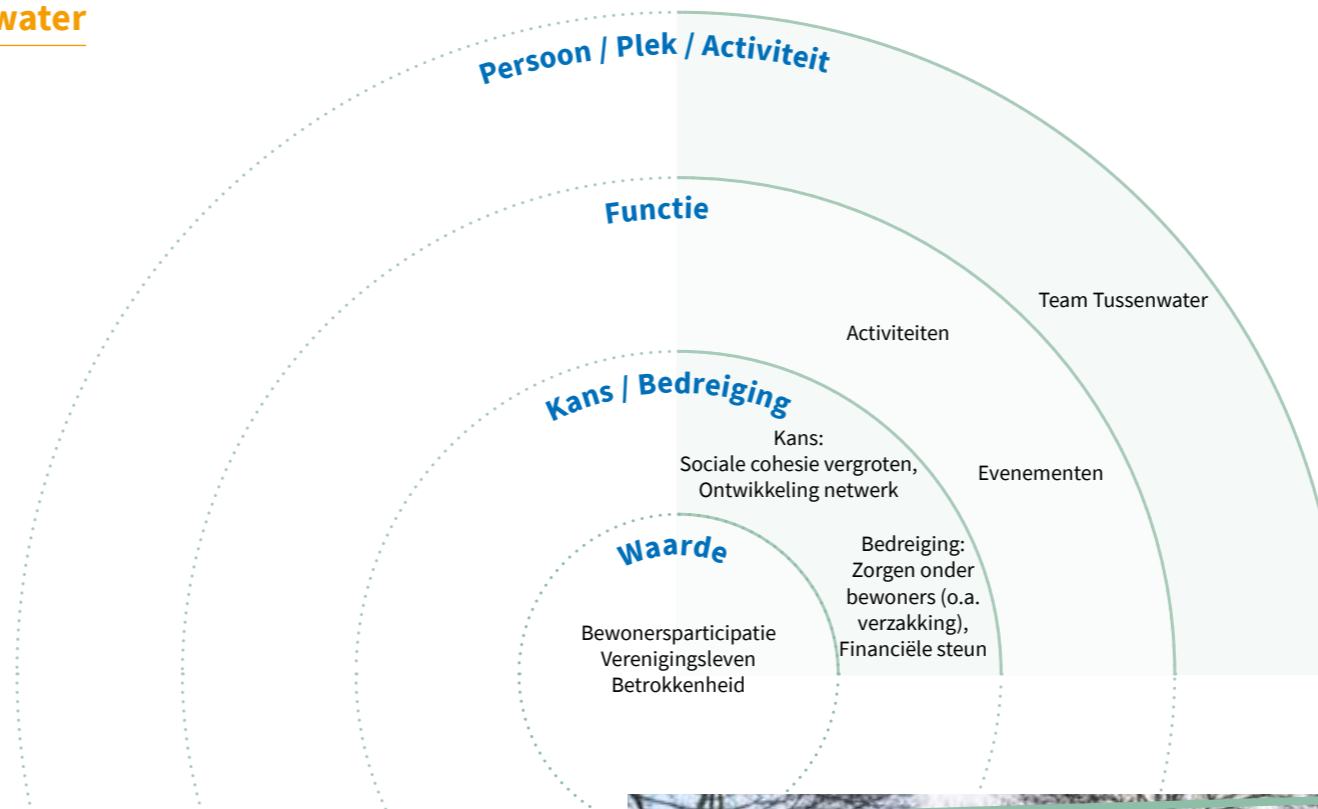
De kerngroep van Team Tussenwater, waar Bianca deel van uitmaakt, bestaat uit zes wijkbewoners. Bij evenementen worden ze geholpen door zo’n vijftig vrijwilligers. “In 2018 werden we een stichting. Je merkt dat dat deuren opent en helpt bij het krijgen van subsidies.” Het kernteam bedenkt alle activiteiten en thema’s. “Je kunt wel zeggen dat we allemaal prettig gestoord zijn. Er wordt veel gelachen tijdens de vergaderingen.” Team Tussenwater zorgt voor sociale cohesie in de buurt, maar pakt ook urgente thema’s op. Zoals de verzakking van huizen en tuinen, een groot probleem in de wijk. Ook in coronatijd gaf het team de bewoners een steuntje in de rug. “We zijn bijvoorbeeld met een truck met een dj erop, DJ Duckie, door de straten gegaan. Uit schepnetten konden mensen rubber eendjes pakken met een nummer erop waarmee je een prijs kon winnen. Zo hebben we toch iets leuks georganiseerd in een moeilijke periode.”

Rustige buurt

Tussenwater voelt voor Bianca als thuis. De buurt is een eilandje binnen Hoogvliet en voelt voor haar als een gezellige volkswijk. “Sta je met de burens in de voortuin zó gezellig te kletsen dat je vergeet dat je een grote achtertuin hebt om in te zitten.” De voorzieningen zijn beperkt, in de wijk is niet meer dan een school en een metrostation. “We hebben geen winkelcentrum, waardoor we geen bezoekers uit andere wijken krijgen. Dat geeft een bepaalde rust. Er zijn veel speeltuintjes en eengezinswoningen, die maken de buurt aantrekkelijk voor gezinnen met jonge kinderen.”

“We hebben geen winkelcentrum, waardoor we geen bezoekers uit andere wijken krijgen. Dat geeft een bepaalde rust. Er zijn veel speeltuintjes en eengezinswoningen, die maken de buurt aantrekkelijk voor gezinnen met jonge kinderen.”

.....

“We zijn bijvoorbeeld met een truck met een dj erop, DJ Duckie, door de straten gegaan. Uit schepnetten konden mensen rubber eendjes pakken met een nummer erop waarmee je een prijs kon winnen.”

Toekomst en uitdagingen

Er spelen wel zorgen voor de toekomst van de stichting. “Het subsidie-landschap is aan het veranderen. Dus moeten we steeds creatiever zijn om geld voor activiteiten bij elkaar te krijgen. Maar zonder ons team vallen de evenementen in de wijk weg.” Bianca laat zich niet tegenhouden en gaat zo lang het kan door met mooie dingen organiseren voor jong en oud. Zoals de jaarlijkse Sinterklaasoptocht. “Als ik dan als ‘Piet’ met een kindje aan mijn hand loop en hij vraagt: ‘Kom je vanavond wat in mijn schoen stoppen?’ Dan word ik daar zo blij van: daar doe je het voor.”

BIJ DO & AN LOEMPIAKRAAM KOM JE LANGS VOOR EEN SNACK EN EEN PRAATJE

Zo'n dertig jaar geleden begonnen de ouders van James Dung een loempiakraam in Hoogvliet: Do & An Loempia & Snacks. Na het overlijden van zijn vader zette James de kraam voort met zijn moeder Chin. "We hebben onze vaste klanten, maar ook veel aanloop van mensen die een middag bij Winkelcentrum Hoogvliet komen winkelen."

De oma van winkelcentrum Hoogvliet

Elke dag, behalve op zondag, is de kraam open voor wie zin heeft in een loempia, pastetje of pangsit kip. De loempia's worden door James en zijn broer zelf gemaakt, net als de sauzen voor bij de snacks. "Onze kraam is een plek voor lekker eten en veel plezier", zegt James. "Hier kun je even je dagelijkse sleur vergeten." Bij de kraam komen senioren, werkloze en scholieren, maar ook kinderen die met hun ouders voor het eerst een loempia komen halen. "Veel mensen kennen mijn moeder al jaren. Als ze er niet is dan vragen ze naar haar. Ze wordt de oma van het winkelcentrum genoemd."

Tussen de regels lezen

"Typisch voor Hoogvliet is de directheid en openheid van de mensen", zegt James. "In dat opzicht is het echt een Rotterdamse wijk. De mensen die hier komen maken vaak ook even een praatje. Sommigen delen hele persoonlijke verhalen, of ze vragen advies over hun liefdesleven." Zo bouwt James een band op met zijn klanten. "Dat vind ik juist mooi aan het werk, de verbinding die hier ontstaat. Je moet tussen de regels door kunnen lezen, er is best veel eenzaamheid, bij zowel oude als jonge mensen. Soms gaat het niet zo goed met iemand, dan praten we even over zijn hobby en zie je diegene opbloeien."

Niets meer aan doen

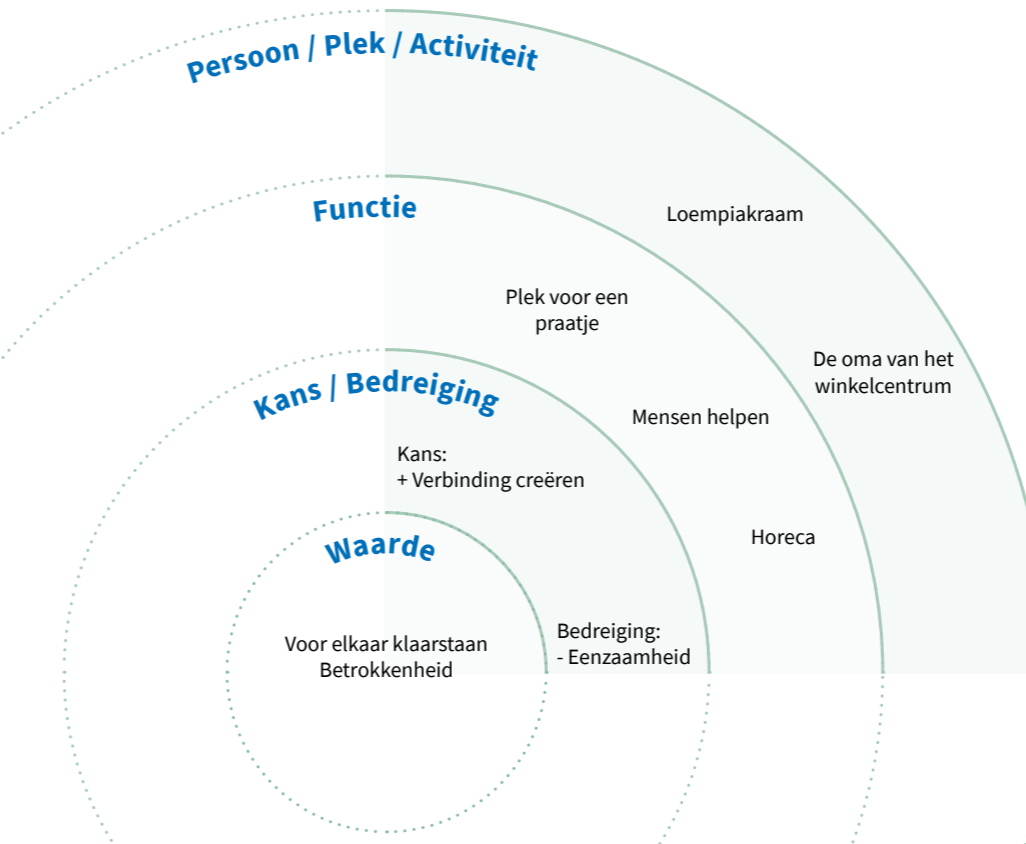
De loempiakraam staat aan de rand van Winkelcentrum Hoogvliet: een plek waar ook wat leegstand is. "Met de supermarkten en het eetaanbod gaat het hier wel goed. Maar ik ben benieuwd hoe het winkelcentrum zich verder gaat ontwikkelen. Ik heb begrepen dat het wat opgeknapt gaat worden en dat de donderdagmarkt wordt verplaatst. Dat geeft misschien een extra impuls." Verder hoeft er wat James betreft niet veel te veranderen. "Het is een levendige wijk, wij voelen ons prima hier en over het algemeen ook veilig. Als er wel iets gebeurt dan is de politie er snel bij. Van ons mag het zo blijven."

Bedankt voor het lenen

Plotseling klopt er iemand op de zijdeur van de kraam. Een ietwat onverzorgde, maar vrolijk kijkende man overhandigt James een briefje van vijf euro. "Dankjewel voor het lenen hè!" Voor James is dit de normaalste zaak van de wereld. "Als we iemand kunnen helpen dan doen we dat." Zodra het luik van de kraam opengaat staan de eerste klanten al klaar. Wat maakt de loempia's van James en zijn moeder Chin Nguyen nou zo goed? "Ze zijn gewoon lekker", lacht een klant. "En ze zijn altijd aardig hier!"

"Het is een levendige wijk, wij voelen ons prima hier en over het algemeen ook veilig. Als er wel iets gebeurt dan is de politie er snel bij. Van ons mag het zo blijven."

James

"Onze kraam is een plek voor lekker eten en veel plezier", zegt James. "Hier kun je even je dagelijkse sleur vergeten."

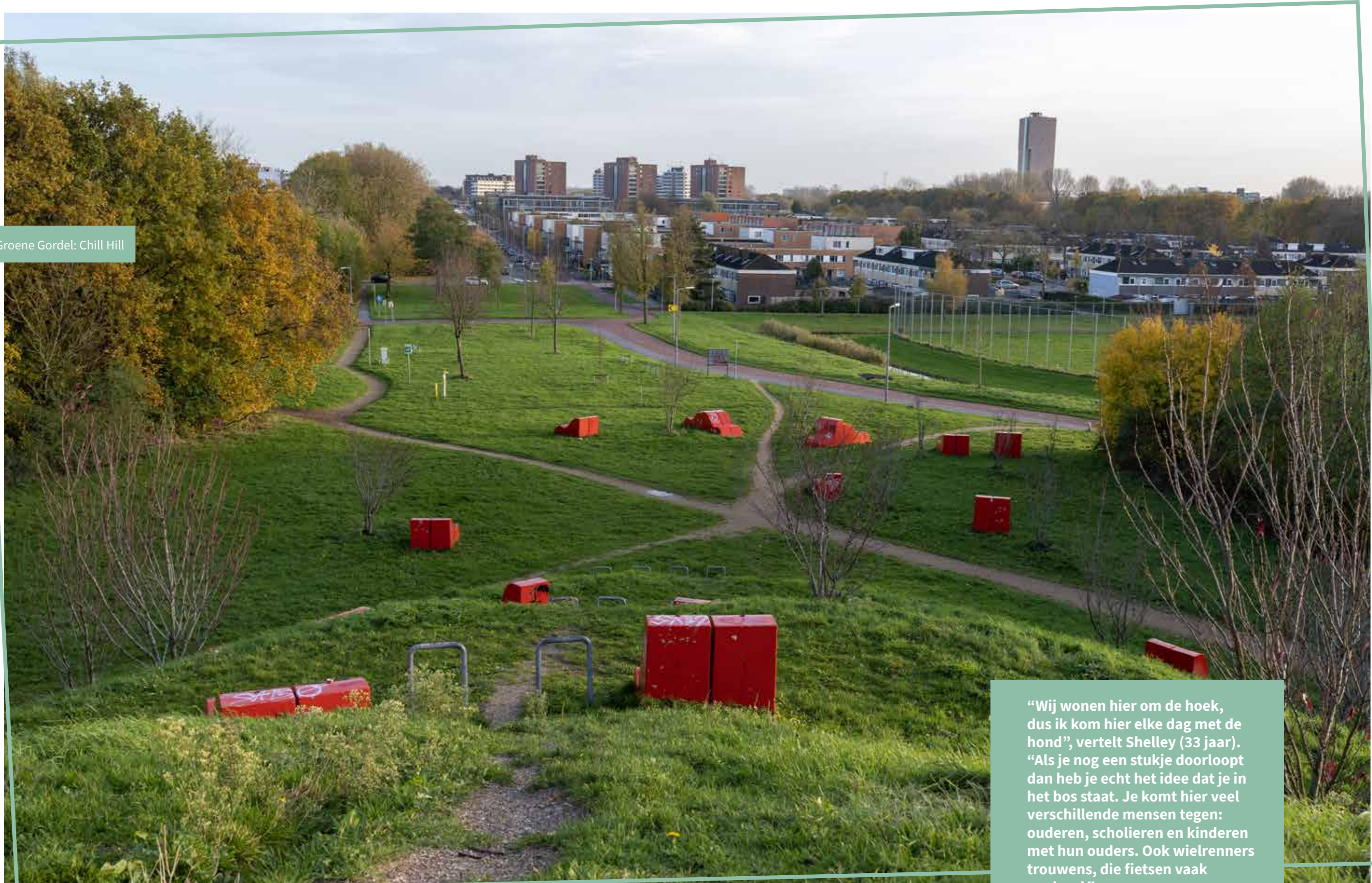
James

Chin en James

De Groene Gordel: Chill Hill

“Wij wonen hier om de hoek, dus ik kom hier elke dag met de hond”, vertelt Shelley (33 jaar). “Als je nog een stukje doorloopt dan heb je echt het idee dat je in het bos staat. Je komt hier veel verschillende mensen tegen: ouderen, scholieren en kinderen met hun ouders. Ook wielrenners trouwens, die fietsen vaak erg hard.”

DE GROENE GORDEL: EEN GEWELDIG NATUURGEBIED VAN TIEN KILOMETER LANG

De Groene Gordel is een uitgestrekt natuurgebied waar je kunt wandelen, fietsen, sporten en genieten. Elk van de aaneengesloten delen heeft een eigen sfeer: van het Bonairepark en Park de Heerlijkheid tot een groengebied met Schotse hooglanders. Ook zijn er verschillende speeltuinen en speciale uitlaatzones voor honden.

Pas op voor Schotse hooglanders

Op een doordeweekse dag kom je in het Oudelandsepark en Bonairepark vooral hondenbezitters tegen. “Ik loop hier drie keer per dag met de honden”, vertelt wijkbewoner Jolande (36 jaar). “Het is vlak bij mijn huis, dus ideaal.” De uitlaatzone is helaas niet goed onderhouden, vindt ze. Er staat veel onkruid en er is geen afscheiding bij de weg. Dat voelt niet veilig met loslopende honden. Ook zouden er meer prullenbakken moeten komen. “In de buurt zit een McDonald’s, dus gaan jongeren hier op de bankjes zitten eten. Gezellig natuurlijk, maar dat zorgt ook voor zwerfafval.” Het stukje met de Schotse hooglanders is leuk, maar daar moet je wel goed opletten. “We liepen er een keer doorheen en hadden niet in de gaten dat er een kalfje bij de koeien was. Opeens kwamen die grote dieren op ons af rennen. Toen moesten we een sprintje trekken, mijn vriend naar links en ik naar rechts. Dat was net iets te spannend”, vertelt ze lachend.

Even een praatje maken

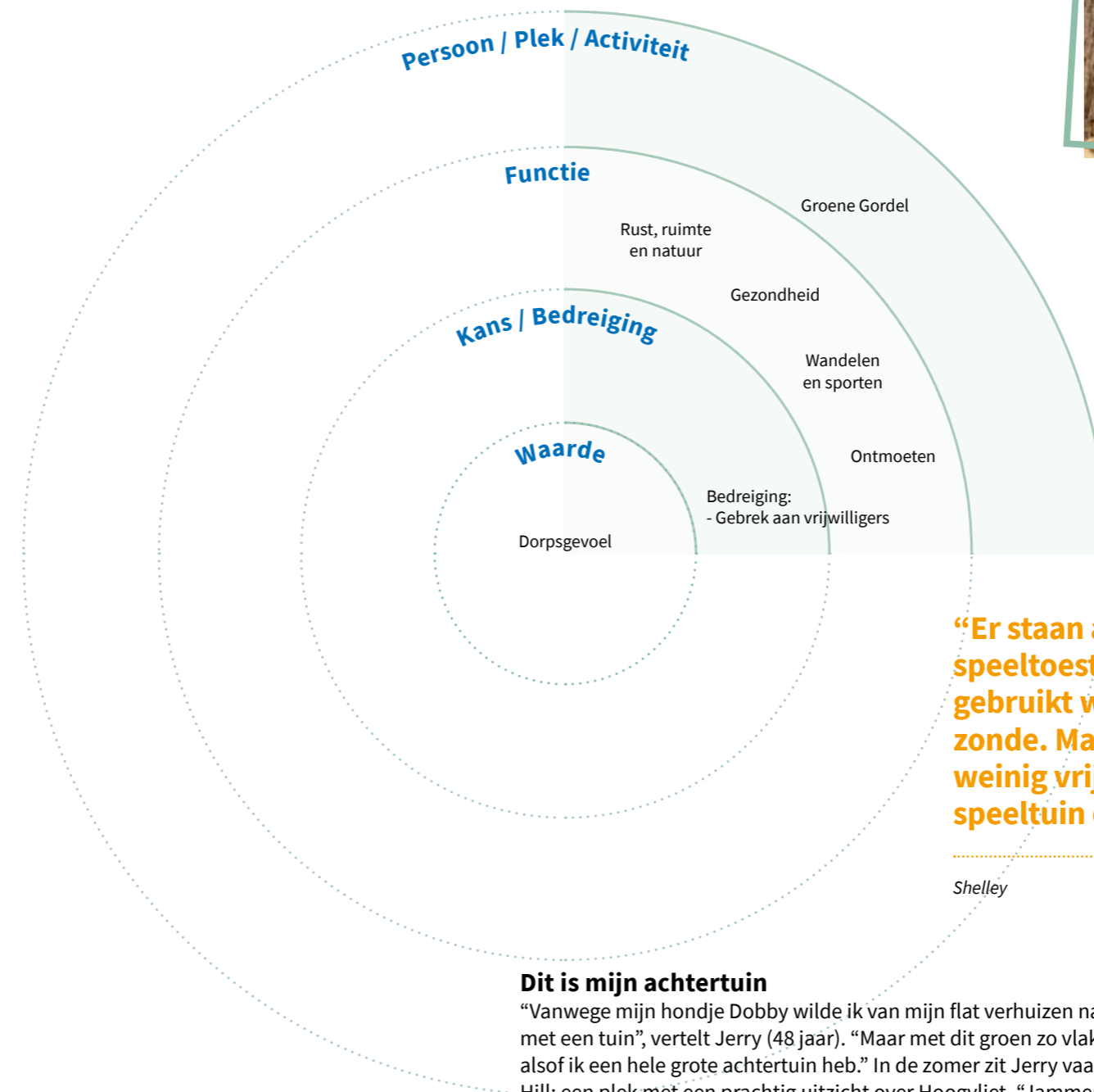
“Wij wonen hier op de hoek, dus ik kom hier elke dag met de hond”, vertelt Shelley (33 jaar). “Als je nog een stukje doorloopt dan heb je echt het idee dat je in het bos staat. Je komt hier veel verschillende mensen tegen: ouderen, scholieren en kinderen met hun ouders. Ook wielrenners trouwens, die fietsen vaak erg hard.” Jammer genoeg is Speeltuin Bonaire vaak dicht. Die zou vaker open moeten zijn, vindt ze. “Er staan allemaal mooie speeltoestellen die weinig gebruikt worden, dat is gewoon zonde. Maar misschien zijn er te weinig vrijwilligers om de speeltuin open te houden?” Shelley vindt de Groene Gordel voor veel mensen een fijne wandelroute en een plek om even een praatje te maken.

Niks meer aan doen

“Wat ons betreft hoeft hier niets te veranderen, wij genieten van onze wandelrondes”, zeggen Wilma en Piet (beiden 67 jaar). “We wandelen hier geregeld, maar wonen bij het Ruigeplaatbos. Dus daar zijn we ook vaak te vinden. Het is fijn dat er een losloopzone is voor de honden en het is hier lekker groen. Soms zien we roofvogels vliegen, of zwanen in het water. Het is hier prachtig.”

“Er komen ook vaak mensen uit andere wijken om te wandelen in het bos. Ik zie mezelf hier niet meer weggaan.”

Jerry

“Er staan allemaal mooie speeltoestellen die weinig gebruikt worden, dat is gewoon zonde. Maar misschien zijn er te weinig vrijwilligers om de speeltuin open te houden?”

Shelley

Dit is mijn achtertuin

“Vanwege mijn hondje Dobby wilde ik van mijn flat verhuizen naar een huis met een tuin”, vertelt Jerry (48 jaar). “Maar met dit groen zo vlakbij voelt het alsof ik een hele grote achtertuin heb.” In de zomer zit Jerry vaak op de Chill Hill: een plek met een prachtig uitzicht over Hoogvliet. “Jammer alleen dat jongeren de bankjes bekladden en ze proberen te slopen. Daar zouden de boa’s wat mij betreft meer op mogen letten, in plaats van hondenbezitters aan te spreken over het aanlijnen van hun hond.” Los daarvan vindt Jerry het een geweldig stuk groen. “Er komen ook vaak mensen uit andere wijken om te wandelen in het bos. Ik zie mezelf hier niet meer weggaan.”

VILLA VONK: “MET ALLE VRIJWILLIGERS DOEN WAT WE KUNNEN”

Onder regie van de deelgemeente werd in 2011 Stichting Villa Vonk opgezet: een pilot voor de eerste Huizen van de Wijk. Villa Vonk is uitgegroeid tot een ontmoetingsplek voor en door bewoners. Een laagdrempelig centrum waar onderwijs, sport en welzijn in één pand samenkomen; een wens uitgesproken door wijkbewoners tijdens bewonersbijeenkomsten.

Drijvende krachten

Marijke Fontijn en Nina Volk zijn al jaren nauw betrokken bij Villa Vonk. Inmiddels is Marijke voorzitter van de stichting en werkt Nina er vanuit het Antilliaanse vrouwen netwerk. Dit netwerk is opgestart door veelal alleenstaande moeders om elkaar te steunen en daarbij de Antilliaanse cultuur te behouden. Samen met een grote groep vrijwilligers ondersteunen zij wijkbewoners, jong en oud, bij allerlei zaken. “Momenteel krijgen we veel vragen over financiële zaken”, vertelt Nina. “Vaak is er schaamte om binnen te stappen en je verhaal te doen. Maar als bewoners eenmaal aan tafel hebben gezeten, komen ze daarna ook met andere hulpvragen.” “Bij Villa Vonk kan iedereen aankloppen voor hulp”, zegt Marijke “Er is veel armoede en eenzaamheid in de wijk. Kinderen die met een lege broodtrommel naar school komen, maar ook eenzame ouderen. De laatste tijd zijn de aanvragen voor hulp bij klusjes, zoals de tuin bijhouden, enorm toegenomen. Eigenlijk hebben we te weinig mensen om al die aanvragen te behandelen.”

De een rekt, de ander kookt

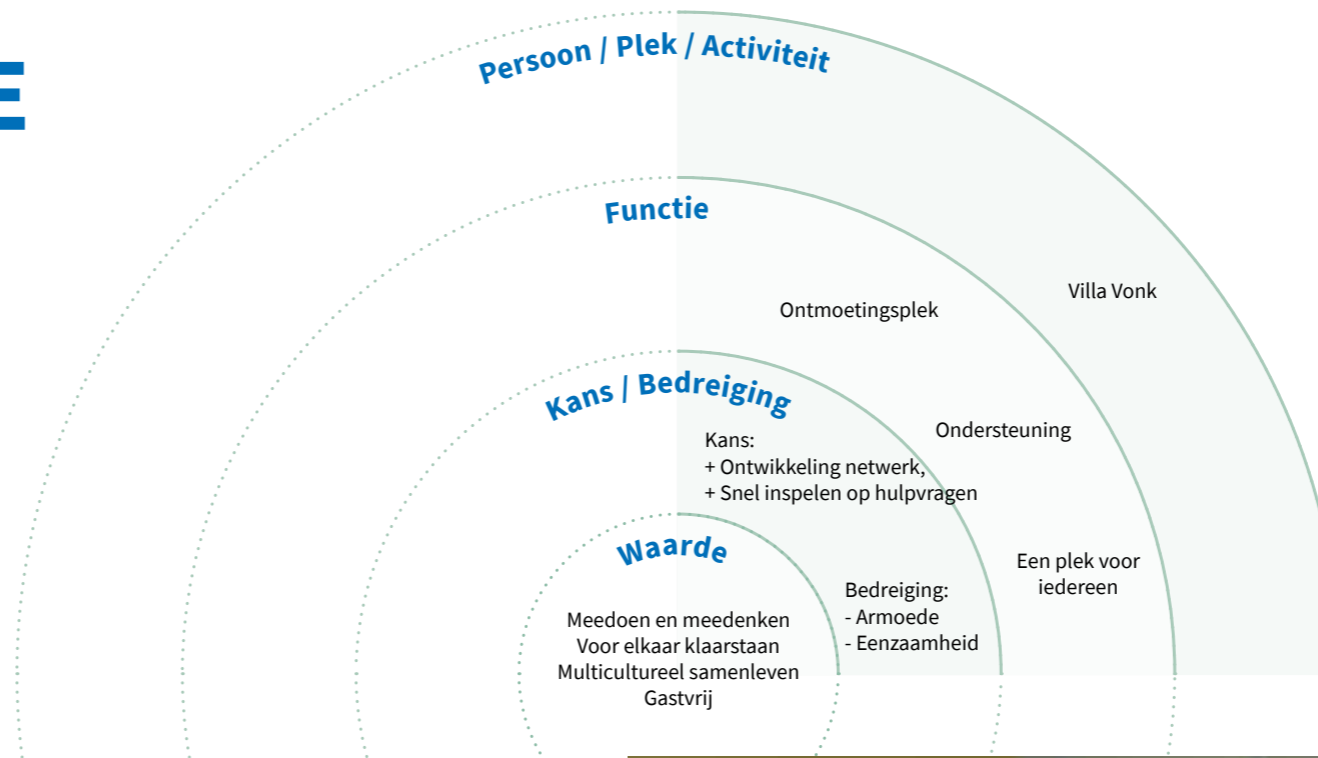
“Villa Vonk is ook een plek voor leuke activiteiten”, vertelt Marijke. “We hebben hier spelletjeszaterdagen, maandelijkse burendiners voor ouderen, een dansschool, freerunning voor kinderen en allerlei creatieve lessen. Eigenlijk te veel om op te noemen.” In ‘de Villa’ werken Marijke en Nina nauw samen. “Nina kan makkelijk ‘even’ voor 100 mensen bami maken. Dan zorg ik dat de hoeveelheden van de ingrediënten kloppen. Ik ben goed met getallen, zij in het bereiden van maaltijden. Zo vullen we elkaar aan.”

Woningnood

De wijk ervaren ze beiden als een multiculturele wijk waarin alle culturen goed samengaan en er geen discriminatie is op afkomst of gender. “Het is er gezellig, mensen groeten elkaar op straat en in de zomer wordt er gebarbecued”, zegt Nina. Wel maken de vrouwen zich zorgen over plannen voor nieuwe woningen in de buurt. “Er wordt veel gesloopt zodat sociale huurwoningen verdwijnen. De huidige bewoners willen niet weg, maar krijgen alleen een woning buiten de wijk aangeboden. Dat is zuur. Een andere uitdaging is de samenwerking met de plaatselijke school. Het schoolbestuur richt zich nu al op de nieuwe, toekomstige bewoners met hogere inkomens. Andere wijkbewoners voelen zich hierdoor minder welkom. Wij zitten hier in de welzijnstak die zich richt op kinderen met achterstanden. We proberen nu een weg te vinden om deze twee visies op elkaar af te stemmen.”

“Het is er gezellig, mensen groeten elkaar op straat en in de zomer wordt er gebarbecued.”

Nina

Bij Villa Vonk kan iedereen aankloppen voor hulp”, zegt Marijke “Er is veel armoede en eenzaamheid in de wijk. ... Eigenlijk hebben we te weinig mensen om al die aanvragen te behandelen.”

Nina

05

Nina en Marijke

Snelle oplossingen

“Villa Vonk heeft een belangrijke rol in de wijk”, zegt Marijke. “Bij grotere organisaties duurt het vaak lang om dingen voor elkaar te krijgen. Hier hebben we binnen twee uur een setje kleding en sportspullen geregeld voor een Syrisch kind dat tijdelijk bij een Nederlands gezin wordt geplaatst.” Met alle vrijwilligers doen ze wat ze kunnen om mensen te helpen. Door ervoor te zorgen dat mensen zelfredzaam worden, maar ook door een prettige en veilige ontmoetingsplek te creëren. “Bij ons staat de thee en koffie altijd klaar. Iedereen kan hier binnenstappen, ook als je geen geld hebt.”

“Het is een mooie wijk, speels ingedeeld, met veel ruimte voor kinderen om te kunnen spelen. Ik zit hier goed, ze mogen me wegdragen als het zo ver is.” Dat geldt voor veel meer mensen in de wijk. “Maar door sloop in bijvoorbeeld Oudeland verdwijnen er veel sociale huurwoningen.”

Hans en Kitty

BEWONER HANS VAN HELDEN WEET ALLES OVER DE RIJKE HISTORIE VAN HOOGVLIET

De gepensioneerde Hans van Helden geeft workshops houtbewerking in ontmoetingscentrum Huis Madelief: een plek waar ouderen terecht kunnen voor gezelligheid, allerlei activiteiten en een permanent ingerichte snuffelmarkt. Tussen de houtsculpturen vertelt Hans over de geschiedenis van Hoogvliet. Een wijk met een boeiende historie, met verhalen over verzet en onzichtbare maar voelbare grenzen.

Rotterdam wil uitbreiden

“Voor het verhaal van de wijk ga ik terug naar 1923”, vertelt Hans. “Rotterdam wilde graag uitbreiden als havenstad. Maar Poortugaal, op dat moment een zelfstandig dorp, was niet van plan om het stuk land, nu Hoogvliet-Zuid, aan Rotterdam te verkopen. Er werd een financiële overeenkomst getroffen, dat de exploitatie van dat stuk land voor negentig procent door Rotterdam gefinancierd zou worden en voor tien procent door Poortugaal. Dit zou tot 1985 duren.”

Typisch Hoogvliet

Voor het verhaal maakt Hans een sprong naar de jaren zeventig. “De wijken Meeuwenplaat, Zalmplaat en Boomgaardshoek kwamen in protest: ze wilden niet worden samengevoegd met andere delen van de toenmalige deelgemeente Hoogvliet.” In de geschiedenis van Hoogvliet waren er meer momenten van verzet. “Hoogvlieters pikken niet zomaar alles. Ze hebben een grote mond en gaan als het nodig is de barricades op. Dat is typisch iets van hier.” In de jaren tachtig bezette een groep bewoners het stadhuis als protest tegen de dreigende annexatie door Rotterdam. In 1985 vond een gemeentelijke herindeling plaats waarbij een grondgebied met zo’n 35.000 Portugaalse inwoners aan Rotterdam werd toegevoegd. Eind jaren negentig kwam er een herstructurering en moesten vijfduizend woningen worden gesloopt omdat Hoogvliet-Noord een getto dreigde te worden. “Bewoners wilden hier blijven maar konden niet vijf jaar wachten tot de verbouwing van de wijk klaar was. Dus zijn er destijds veel bewoners vertrokken. Omdat de subsidiepotjes op slot gingen werd de herstructurering uiteindelijk tien jaar uitgesteld.”

Nieuwe Hoogvlieters

“De conflicten over het Hoogvlietse grondgebied hebben hun sporen lang nagelaten”, zegt Hans. “Het zuidelijke deel voelde zich verbonden met Poortugaal, en Hoogvliet-Noord met Rotterdam. Je had mensen die liever zeiden dat ze uit Poortugaal kwamen dan uit Hoogvliet, zo diep zat dat.” Dan heb je nog het deel Tussenwater, waar de grond bestaat uit verschillende veenlagen. Vanwege een subsidie die op het punt stond te verlopen zijn daar in de jaren negentig met spoed woningen gebouwd. Hierdoor kwamen er veel ‘nieuwe’ Hoogvlieters bij. “Wat opvalt aan het huidige Hoogvliet is dat de saamhorigheid tussen de verschillende delen ontbreekt. Door de instroom van nieuwe bewoners is er de laatste jaren minder onderling contact. Eigenlijk is iedereen nu een vreemdeling voor elkaar. Dat zou moeten veranderen.” Hans woont zelf in de Boomgaardshoek.

“Voor het verhaal van de wijk ga ik terug naar 1923”, vertelt Hans. “Rotterdam wilde graag uitbreiden als havenstad.”

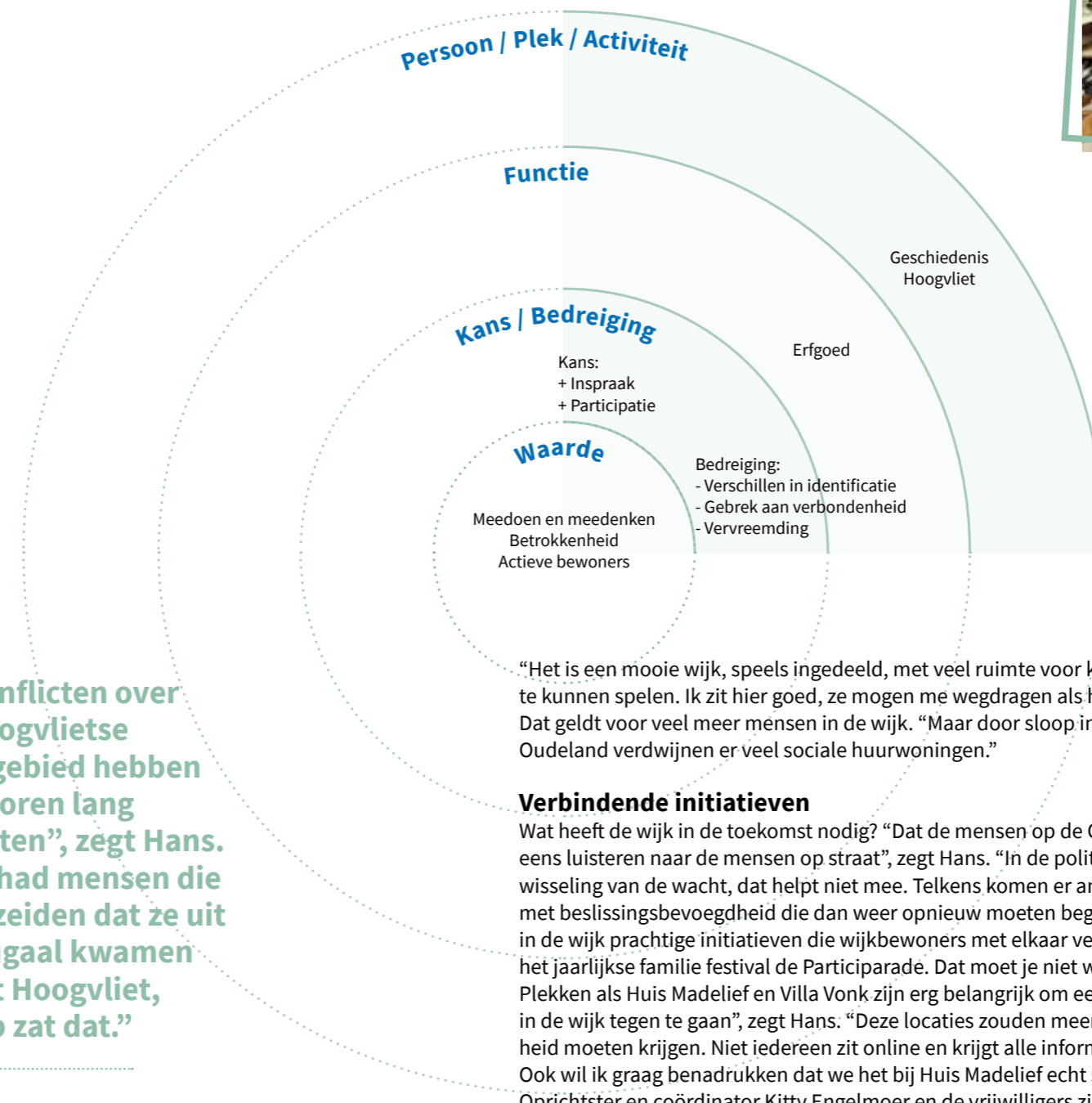
Snuffelmarkt Ontmoetingscentrum Huis Madelief

06

“De conflicten over het Hoogvlietse grondgebied hebben hun sporen lang nagelaten”, zegt Hans. “... Je had mensen die liever zeiden dat ze uit Poortugaal kwamen dan uit Hoogvliet, zo diep zat dat.”

.....

“Het is een mooie wijk, speels ingedeeld, met veel ruimte voor kinderen om te kunnen spelen. Ik zit hier goed, ze mogen me wegdragen als het zo ver is.” Dat geldt voor veel meer mensen in de wijk. “Maar door sloop in bijvoorbeeld Oudeland verdwijnen er veel sociale huurwoningen.”

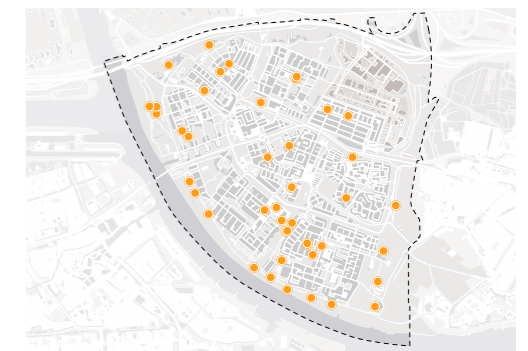
Verbindende initiatieven

Wat heeft de wijk in de toekomst nodig? “Dat de mensen op de Coolsingel eens luisteren naar de mensen op straat”, zegt Hans. “In de politiek is veel wisseling van de wacht, dat helpt niet mee. Telkens komen er andere mensen met beslissingsbevoegdheid die dan weer opnieuw moeten beginnen. Er zijn in de wijk prachtige initiatieven die wijkbewoners met elkaar verbinden, zoals het jaarlijkse familie festival de Participaradé. Dat moet je niet wegbezuinigen. Plekken als Huis Madelief en Villa Vonk zijn erg belangrijk om eenzaamheid in de wijk tegen te gaan”, zegt Hans. “Deze locaties zouden meer bekendheid moeten krijgen. Niet iedereen zit online en krijgt alle informatie mee. Ook wil ik graag benadrukken dat we het bij Huis Madelief echt samen doen. Oprichtster en coördinator Kitty Engelmoer en de vrijwilligers zijn geweldig.”

Er is nog zoveel meer te vertellen zegt Hans “Mochten mensen hier meer over willen weten dan kunnen ze bij mij terecht.”

VERHALENWANDELING HOOGVLIET

Hierboven zie je de plekken, activiteiten en mensen die genoemd zijn door bewoners in de zoektocht naar de wijkidentiteit(en). Op de routekaart hiernaast worden zes verhalen uitgelicht. Wandel er langs en leer de wijk nog beter kennen!

Het verhaal van de wijk is nooit af. Schrijf hieronder de namen van plekken, mensen of activiteiten die jij ook belangrijk vindt in de wijk.

- 07 _____
- 08 _____
- 09 _____
- 10 _____
- 11 _____

01

Stichting Opboxen

“Er zijn veel nieuwe mensen gekomen en er is veel opgeknapt. We zijn trots op Hoogvliet.”

Aveling 110

02

Team Tussenwater

“Als je ergens prettig wil wonen, dan moet je daarin zelf investeren.”

Basisschool t' Prisma,
Nieuwe Wetering 251

03

Do & An Loempiakraam

“Het is een levendige wijk, wij voelen ons prima hier en over het algemeen is het ook veilig. Van ons mag het zo blijven.”

Middenbaan Noord 192

04

De Groene Gordel

Van het Bonairepark en Park de Heerlijkheid tot een groengebied met Schotse hooglanders, ieder deel heeft een eigen sfeer.

Chill Hill (de gehele groene strook om Hoogvliet heen)

05

Villa Vonk

Villa Vonk is uitgegroeid tot een ontmoetingsplek voor en door bewoners, waar onderwijs, sport en welzijn in één pand samenkomen.

Othelloweg 8

06

Geschiedenis Hoogvliet

De bewoners van o.a. Meeuwenplaat kwamen in de jaren '70 in opstand, zij wilden niet bij de toenmalige deelgemeente Hoogvliet horen.

Meeuwenplaat

COLOFON

Hoogvliet

Wijkidentiteit(en)

In opdracht van

Gemeente Rotterdam

In samenwerking met

Wijkraad Hoogvliet

Uitvoering

Veldacademie
Waalhaven Oostzijde 1
3087 BM Rotterdam
info@veldacademie.nl | www.veldacademie.nl

Stichting Wijkcollectie
Willem Buytewechstraat 145
3024 XE Rotterdam
info@wijkcollectie.nl | www.wijkcollectie.nl

Uitgave

1^e uitgave, december 2022
©2022 Stichting Wijkcollectie | Veldacademie

Copyright

De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden, tonen en op- en uitvoeren onder de volgende voorwaarden:

Naamsvermelding De gebruiker dient de naam van Stichting Wijkcollectie en Veldacademie te vermelden. **Niet-commercieel** De gebruiker mag het werk niet voor commerciële doeleinden gebruiken. **Geen afgeleide werken** De gebruiker mag het werk niet bewerken.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl/>

Onderzoeksteam

Anne-Lotte Groenewegen
Quirine van Thiel

Nicole van Dijk

Analyse

Anne-Lotte Groenewegen

Coördinatie

Anne-Lotte Groenewegen

Leonie Roukens

Wijkreporter

Beke Olyrhook

Eindredactie verhalen

Cathelijne Beijn
Mariette van der Elburg

Vormgeving en beeldredactie

Quirine van Thiel
Minke Themans

Lotl Design - Marlies Bouman

Fotografie

Haroune Boufangacha
Eric Fecken (Coverfoto)

Beke Olyrhook

HOOGVLIET

Wijkidentiteit(en)

De identiteit van de wijk is altijd in beweging. Juist daarom is het waardevol om hier van tijd tot tijd een afspiegeling van in kaart te brengen. Stichting Wijkcollectie en Veldacademie hebben de krachten gebundeld en de identiteit(en) van Hoogvliet in meerdere vormen in beeld gebracht. Het resultaat hiervan is deze rapportage.